

دوره هفتم تقنینیه

جلسه ۱۲۱

صورت مشروح

مذاکرات مجلس

(بدون مذاکرات قبل از دستور)

سه شنبه ۱۳ خرداد ماه ۱۳۰۹ - پنجم محرم ۱۳۴۹

قیمت اشتراك سالیانه ۱۰ تومان داخله : ۲۰ تومان
تک شماره : یکقران خارجه : ۱۲ تومان

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه سیزدهم خرداد ماه ۱۳۰۹ * (پنجم محرم ۱۳۴۹)

فهرست مذاکرات

۱ (تصویب صورت مجلس	۴ (شور اول لایحه اجازه ضرب سکه نیکل در خارجه
۲ (طرح و تصویب پنج فقره مرخصی	۵ (طرح و تصویب لایحه اعتبار خرج محصلین راه آهن
۳ (طرح خیر کمیسیون مبتکرات راجع اعتبار تکمیل مقبره فردوسی	۶ (مذاکره در لایحه متمم بودجه
	۷ (موقه و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریست آقای دادگر تشکیل گردید

[۱ - تصویب صورت مجلس]

صورت مجلس یکشنبه ۱۱ خرداد ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند

(نمایندگان - خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد .

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - پیش از دستور

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - قبل از دستور

[۲ - طرح و تصویب ۵ فقره مرخصی]

رئیس - چند فقره خیر از کمیسیون عرایض و

مرخصی رسیده است .

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟

* عین مذاکرات مشروح جلسه یکصد و بیست و هشتم از دوره هفتم تقنینیه . (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

دایره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

غائبین اسمعی غائبین که ضمن صورت مجلس خوانده شده است : غائبین با اجازه - آقایان : جبدری - فرخی
 عدل - کاشانی - لرستانی - موقر - صادقی - ارباب کیخسرو - تیمور تاش .
 غائبین بی اجازه - آقایان : میرزا حسنخان وثوق - بوشهری - دکتر امیر اعلم - اعظم زنکنه - آقازاده سبزواری
 همراز - حاج رحیم آقا - میرزا ابوالفضل - آقارضا مهدوی - حاج حسین آقا مهدوی - شیخ علی مدرس - حاج حسن آقا ملک
 دیر آمدگان با اجازه - آقایان : افغمی - ظفری - ذوالقدر .
 دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : اسدی - قوام :

بعضی از نمایندگان - دستور

رئیس - این دستور است خبر کمیسیون قرائت میشود:

مرخصی آقای حیدری

آقای حیدری نماینده محترم تقاضای ۲۵ روز مرخصی از تاریخ ۱۶ خرداد نموده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آنرا تقدیم میدارد

رئیس - آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - آقای حیدری در این دوره که تشریف آوردند به مجلس چهار مرتبه یا پنج مرتبه اجازه و مرخصی گرفته اند از مجلس و مجلس هم داده است بدون اینکه رسماً هیچ مقداری از حقوقش را تخصیص بامور عام المنفعه یا مریضخانه یا یک کار خیری رسماً داده باشد بنده باین نظری که هیچ مقدار از حقوقش را رسماً تخصیص نداده اند بامور خیری مخالفم.

رئیس - دو دلیل بنده را وادار میکند از ایشان دفاع کنم یکی این که غائب هستند و یکی استحضار بنده بر اینکه مسافرت ایشان برای صرفه مملکت است بالاخره من آقا را اطمینان میدهم که در هیچیک از این دفعاتی که ایشان مسافرت کرده اند برای یک نفعانیت و تفنن نبوده است (صحیح است) آقایانی که با مرخصی ایشان موافقت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

خبر مرخصی آقای مولوی:

آقای مولوی نماینده محترم بواسطه لزوم مسافرت تقاضای چهار روز مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آنرا تقدیم میدارد.

رئیس - آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - والله خودم منفعلم میخواهم مخالفت نکنم میترسم مسئول خدای خودم باشم مخالفت میکنم می بینم نتیجه ندارد در صورت بنده مخالفت خودم را با تمام

این مرخصیها يك دفعه عرض میکنم که دیگر هر دفعه پا نشوم
رئیس - موافقین با مرخصی آقای مولوی قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

خبر مرخصی آقای اسدی:

آقای اسدی نماینده محترم برای رسیدگی بامور محلی تقاضای چهار روز مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آنرا تقدیم میدارد.

رئیس - آقایان موافقین قیام فرمایند

(عده زیادی برخاستند)

رئیس - تصویب شد.

خبر مرخصی آقای حبیبی:

آقای حبیبی نماینده محترم بواسطه لزوم مسافرت تقاضای چهار روز مرخصی از تاریخ حرکت نموده و مبلغ پنجاه تومان از مقرری مدت مزبوره را برای تعمیر مقبره خیام تخصیص داده اند. کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آنرا تقدیم میدارد

رئیس - آقای روحی

روحی - عرض کنم بنده با این مرخصی مخالفت ندارم اما خواستم از مخبر محترم کمیسیون عرایض بپرسم این مرخصیها کسی که متوالیا می آید آیا این با اکثریت مجلس لطمه وارد میآورد یا نه و ملاحظه اکثریت مجلس را کرده اند بجهت اینکه مرتباً در هر جلسه هشت فقره ده فقره مرخصی میآید بمجلس از طرف دیگر کارهای مهمی شاید باشد که محتاج باشیم بوجود مجلس یا اینکه اگر نخواهند تعطیل کنند مجلس را همه آقایان در موقع گرما تعطیل میکنند این ترتیب را خواستم از کمیسیون سؤال کنم که آیا واقعا این مطلب را در نظر گرفته اند و کمیسیون رعایت کرده است یا نه یا اینکه واقعا هر کس اجازه مرخصی نخواهد میدهند آنوقت یکمرتبه بنده و آقای آقا سید یعقوب و عده دیگر باقی میمانیم که کاری نمیتوانیم بکنیم حالا با دقت خاصی سعی کنند و

رعایت این قسمت را بکنند و حالا هم به بنده جواب بدهند و الا با مرخصی آقای حبیبی مخالفتی ندارم

ملک مدنی - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

ملک مدنی - عرض کنم نظر آقای روحی نظر صحیح و واردی است که مخصوصاً در جلسه قبل در کمیسیون عرایض مذاکره شد این دقت برای آتیه شد که اگر آقایان بخواهند مرخصی تقاضا کنند به اکثریت لطمه وارد نیاید البته جلوگیری خواهد شد بنابر این کمیسیون این نکته را کاملاً مراقبت کرده است و تا بحال رعایت شده است که مجلس از اکثریت نیفتد و بنده مخصوصاً از آقایان استدعا میکنم برای آتیه از تقاضای مرخصی بواسطه همین نکته که آقای روحی اشاره کردند خودداری کنند زیرا اگر بعد بخواهیم مرخصی از تاریخ حرکت بدهیم اسباب اشکال میشود

رئیس - موافقین با مرخصی آقای حبیبی قیام فرمایند
(عده زیادی قیام نمودند) تصویب شد.

خبر مرخصی آقای بیات ماکو:

آقای بیات ماکو نماینده محترم تقاضای چهار و پنجروز مرخصی از تاریخ حرکت برای امور محلی و رسیدگی بپارماندگان زلزله زدگان سلماس نموده اند. کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آنرا تقدیم میدارد
رئیس - موافقین با مرخصی آقای بیات ماکو قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد.

۲ - طرح خبر کمیسیون مبتکران راجع باعتبار

تکمیل مقبره فردوسی

رئیس - خبر کمیسیون مبتکران راجع بطرح پیشنهادی آقایان نمایندگان برای ساختمان مقبره فردوسی قرائت میشود:

خبر کمیسیون

کمیسیون مبتکران طرح قانونی پیشنهادی آقایان نمایندگان

محترم را راجع بده هزار تومان اعتبار از محل صرفه جوئیهای سال ۱۳۰۸ و ۱۳۰۹ بودجه مجلس شورای ملی برای تکمیل مقبره حکیم فردوسی تحت شور و مذاکره قرار داده آنرا قبل توجه دانسته اینک خبر آنرا تقدیم و تقاضای ارجاع بکمیسیون محاسبات مجلس مینمایم

رئیس - آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - عرض میشود از اینک حکیم فردوسی حکیم ابوالقاسم فردوسی در شعری و خدمات ادبی این مملکت ذبح است حرفی نیست کسی منکر این نیست اما چیزی که هست هر کس آمد خدماتی کرد بید قبر او ساخت یا کار دیگر هم بجهت مملکت او و مقصد او کرد؛ ایشان شعر بسیار خوبی گفته اند تا بحال هم ملت قدر دانی کرده شاید هفتاد هشتاد هزار تومان باقریب صد هزار تومان خرج مقبره او کرده است از بیست سال پیشتر هم در این صدد بوده اند و مخارجی هم در این باب شده است بسیار است امروز که ما یک مخارج لازمتر از این داریم که مملکت ما را از فقر و فلاکت نجات دهد و از این سختی که داریم نجات دهد مقصود این است که ایجاد کارخانه بکنند کارخانه کبریت سازی که از بین رفت لا اقل یک کارخانه آهک سازی درست کنیم اگر از این قبیل کارها بکنند فردوسی راضی تر است تا این که ما برداریم سنگ و گل بکنیم و قبر او را تعمیر کنیم زیاد تر از آنچه تا بحال کردیم حالا باز هم خدمات آقای فردوسی را در جواب بنده خواهند فرمود (خنده نمایندگان) بنده عرض کرده مندرجه ششم ام. جزای خدمات او این نیست که تقریباً صد هزار تومان ما خرج مقبره او بکنیم در امری که بعضی عقیده دارند خرج قبر هیچ نباید کرد اگر یک کسی هم اظهار بکند زود یک چیزهایی بهش می بندند آنوقت می آیند یک مبلغی علاوه بر مبلغی که خرج کرده اند میخواهند و میگویند باز هم است. بنده عقیده ندارم حالا هم جواب بنده را هر کس که میخواهد بدهد خودش فکر بکند بده بپند با وجدانش مطابق است جوابش بانه

رئیس - آقای ارباب

ارباب کیخسرو - بنده هیچ انتظار نداشتم آقای فیروز آبادی شان فردوسی را انقدر تنزل بدهند بفرمایند شعر خوب گفتند (صحیح است) هیچ لازمه توضیح نیست که بنده عرض کنم که فردوسی زین ایران و تاریخ ملیت ایران را زنده کرده است (صحیح است) هر قدر ما بخواهیم ابراز قدر دانی و خدمت بکنیم نمیتوانیم راجع به اینکه فرمودند هفتاد هشتاد هزار تومان خرج شده است و باز چرا خرج میشود خیلی تعجب میکنم با آن توضیحاتی که بنده در آن جلسه قبل عرض کرده ایشان این صورت خرج را نمیدانم از کجا آوردند (فیروز آبادی - از بیست سال قبل تا بحال) از بیست سال قبل تا بحال نیست بنده هیچ اطلاع ندارم و خبر ندارم که احدی کار کرده باشد فقط و فقط از اولی که در تحت توجه شخص عالیحضرت همایونی قرار شد که این اقدام بشود حتی بنده یک مطالبی را در آن جلسه عرض نکرده برای قدردانی از بعضی اشخاص لازم است عرض کنم که یکی از کسانی که در این راه خدمات بزرگی کرده است آقای قائم مقام التولیه خراسانی است که زمین آن جا را هدیه کردند و هیچ از این بابت نگرفتند. راجع به مخارج هم بنده در آن باب عرض کرده تا حال آنچه خرج شده است در آنجا در حدود نوزده هزار تومان است و جهتی که بخراسان فرستاده شده در حدود کلیه بیست و یک هزار تومان بوده است خرجی که بطور کلی از روی آن نقشه در نظر گرفته شده است تا آنها شصت هزار تومان است حالا از آنجا هشتاد هزار تومان شد صد هزار تومان شد نمیدانم ایشان از خرج سابق میگفتند موقعی که بنده خودم رفتم بخراسان آقای افسر هم تشریف داشتند و یک عده آقایان دیگر والی و آقای امان الله میرزا امیر لشکر آنجا هم که همیشه در این کارها شخص ایشان اهتمام داشتند و خیلی زحمت میکشند تشریف داشتند ما آنجا آثاری از هیچ ساختمان و خرجی در آنجا ندیدیم جز دو اطاق خشتی خرابه

نه میگفتند آصف الدوله شیرازی در عصر حکومت خودش خواسته است خدمتی به مقبره بکند و عمر حکومتش دوام پیدا نکرده است که این کار را تمام بکند و الا آثاری از عمارتی ندیدیم حالا اگر در جای دیگر برای یک فردوسی دیگر شده است بنده اطلاع ندارم شرح حال همین بود که عرض کرده

رئیس - پیشنهادی از آقای روحی برای خروج از دستور رسیده است:

پیشنهاد آقای روحی

پیشنهاد میکنم این طرح از دستور خارج شود

رئیس - آقای روحی

روحی - عرض کنم هیچ ایرانی نیست که بتواند بگوید من مخالفت دارم با این که قبر فردوسی را تعمیر کنند ولی این طرح یک نواقص قانونی دارد و جریان قانونی خودش را طی نکرده است چون در این طرحهای قانونی باید جلب نظر دولت بشود و در این طرح این رعایت نشده است ...

بعضی از نمایندگان - هنوز بکمسیون محاسبات نرفته

روحی - تأمل فرمائید تفریح بودجه ۱۳۰۸ مجلس

شورای ملی هنوز تصویب نشده است که ما بدانیم این اضافه خرج یا این ذخیره از کجا باقیمانده است و پرداخته میشود و مهم تر از این باید بکمسیون محاسبات مجلس برود (بعضی از نمایندگان - بعد می رود) اگر باین ترتیب بخواهید امروز رأی بدهید بنده مخالفم باید بکمسیون محاسبات مجلس برود به بینید واقعا میشود از صرفه جوئی بودجه مجلس این ده هزار تومان را پرداخت یانه با این صورت که برود بکمسیون محاسبات بنده مخالفت ندارم اگر نمی رود بنده مخالفم

بعضی از نمایندگان - می رود. مذاکرات کافی است

رئیس - همینطور که مجلس بگفته های آقا جوابداد در قابل توجه بودن این طرح رأی دهد و بعد برو بکمسیون

پیشنهادی هم آقای فیروز آبادی و آقای آقا سید یعقوب کرده اند چون داخل متن مطلب نشده ایم فعلا وارد مذاکره نمیشویم آقایانیکه لایحه را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد

۱ - شور اول لایحه اجازه ضرب سکه نیکل

در خارجه

رئیس - خبر کمیسیون قوانین مالیه راجع بضررب سکه قرائت میشود:

خبر کمیسیون

کمیسیون قوانین مالیه بتاريخ دهم خرداد لایحه نمره ۹۲۹ دولت را مورد دقت و شور قرار داده و اینک خبر آنرا برای تصویب تقدیم مجلس مقدس شورای ملی میدارد.

ماده واحده - دولت مجاز است که معادل هفتصد و پنجاه هزار ریال مسکوک نیکل استثنائاً در خارجه ضرب نماید.

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده از آنجائی که سکه دارد هر چه بتوانیم کارهای خودمان را خودمان بکنیم پول میخواهیم سکه کنیم باید در مملکت خودمان سکه کنیم نمی میخواهیم چاپ کنیم باید در مملکت خودمان باشد و اگر هم بعضی نواقص جزئی در کار باشد در مملکت خودمان سکه بشود بهتر از این میدانم که در مملکت خارجه باکل نظافت و نظافت سکه یا چاپ بشود بنده بین ملاحظه با این قسمت مخالفم و از جای دیگر هم در دو سال قبل یک مبلغ گرافی از همین مجلس گذشت بجهت اصلاح و تعمیر ضرابخانه که بنده همانروز هم مخالف بودم و جواب دادند که ما باید این اسبابهارا بیاوریم که در سکه کردن پول محتاج به خارج نباشیم این جواب را آنروز به بنده دادند بنده هم ساکت شدم حالا بعد از آنکه آن اسبابها آمد و پیشنهاد اعتبار آن

از مجلس گذشت و آن اسبابها آمد بعد از همه اینها حالا میخواهند هفتصد و پنجاه هزار ریال پول نیکل در خارجه سکه کنیم بنده هیچوجه عقیده ندارم که اعتبار دولت سکه دولت در خارج باشد همه اش باید در داخله مملکت باشد اگر چه خرجش هم زیادتر باشد و بخوبی خارجه هم نشود بنده عقیده ندارم در خارج سکه بفرمایند در همینجا بهر قسمی بهر شکلی که هست باید سکه کنند که استفاده اش بخود مملکت برسد اهل مملکت هم که کم یک کار ناقصی میکند تا بعد تکمیل شود و در اثر تجربه و در اثر عمل تکمیل میشوند باین نظریات بنده مخالفم و از این گذشته پول نیکل را که حالا ما محتاج نیستیم بجهت اینکه در خرداد سکه آتیه این پول رواج خواهد شد حالا ما محتاج نیستیم که از حالا اجازه بدهیم که در آنجا سکه کنند و سکه شده بیاورند. اینهم حکایت لباس دوخته و دواهای کبسول کرده است که تمام چیزهای ما باید از خارج بیاید آخر یک توجهی باید کرد خودمان هم باید آدم باشیم و کاری بکنیم و باید یک کاری کرد که این کارها را خودمان بکنیم لباسهای ما را هم باید در خارج بیافند و بدوزند و بیاورند دواها را هم که آن جا باید کبسول کنند بیاورند پولمان را هم باید آنجا سکه کنند معادن هم همیشه باید زیر خاک بماند کارخانجات هم هیچ نداشته باشیم ترقی چطور میکنیم معلوم نیست بنده باین ملاحظه با این ترتیب مخالفم و عقیده دارم این پول در داخله سکه بشود اگر چه بخوبی خارجه نشود و فعلا هم ما باین زودی محتاج بسکه نخواهیم بود

مصباح فاطمی (مخبر کمیسیون قوانین مالیه) -

فرمایشات آقای فیروز آبادی تذکری بود راجع بتکمیل ضرابخانه و اگر بلائحه دولت مراجعه فرمائید در همانجا وعده دادند که هر چه زودتر تکمیل کنند و این فرمایشات آقا مانع این احتیاجی که داریم نیست دولت چنانچه اظهار

کرده است عجبالتاً محتاج ضرب سکه نیکل است و این را میخواستند دستور بدهند و ضرب کنند برای همانوقعی که جنابعالی عقیده دارید حاضر شود پس بنابر این این فرمایشات حضرتعالی مورد نداشت

بعضی از نمایندگان - کافی است مذاکرات

رئیس - رای میگیریم با ورود در شور دوم موافقین

قیام فرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد

[۵ - طرح و تصویب لایحه اعتبار خرج محصلین راه آهن]

رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع بمحصلین راه آهن

قرائت میشود :

خبر کمیسیون :

کمیسیون بودجه لایحه نمره ۱۳۸۷ وزارت طرق و شوارع راجع به مخارج محصلین راه آهن و معادن را در اروپا با حضور نمایندگان دولت مورد شور و مطالعه قرار داده چون در ماده پیشنهادی حداکثر مخارج تحصیل هر یک از محصلین تعیین نگردیده بود کمیسیون با موافقت دولت ماده واحده ذیل را تنظیم و اینک برای تصویب بمجلس مقدس شورای ملی تقدیم میدارد :

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است در ممالکی که مخارج محصلین اعزامی باروپا برای تحصیل معلومات علمی و عملی راجع براه آهن و معادن و ذوب آهن از یکهزار تومان مصرحه در قسمت آخر قانون مصوبه بیستم خرداد ۱۳۰۷ تجاوز نماید حداکثر تا مبلغ دو هزار تومان برای اعتبار مخارج محصلین پرداخت نماید

رئیس - آقای آقا سید یعقوب -

آقا سید یعقوب - این قانون پیشنهادی آقای وزیر

طرق و شوارع بود و بنده خیلی میل داشتم که خود آقای وزیر طرق و شوارع تشریف میداشتند تا اینکه نظریات بنده را جواب میدادند حالا آقای مخبر شاید اطلاع دارند جواب بدهند چون اصل موضوع راجع

بمحصلین است و آقای تقی زاده یک کسی هستند که هم در مدارس قدیمه تحصیل کرده اند هم در مدارس جدید هم در ایران بوده اند هم در خارجه و یک شخص حقیقه یکی از فضیلتی عملی و علمی مملکت هستند و ایشان هم مادامی که در مجلس بودند و راجع بمعارف و محصلین صحبت میکردند میفرمودند که ما باید محصلین خودمان را نوعی تربیت کنیم که غیر از اشتیاق بتحصیل دیگر وقتی از برای تفریح و اینها نداشته باشد تا اینکه تحصیل کنند این بیانات ایشان بود حالا بنده عرض میکنم بنده از جمله محصلین مدارس قدیمه بودم حالا مدارس قدیمه بهر ترتیب که بوده است بنده در همانجا هم که بودم هر طلبه که کمتر دارای وسائل معیشت بوده است بهتر ترقی کرده است چرا ؟ بجهت اینکه اسباب خوشگذرانی برای او فراهم نبوده از این جهت فشار میآوردند بدرس خواندن و زودتر ترقی میکردند شاگرد های ما هم که بخارجه رفته اند آنچه که بنده اطلاع دارم بنده خودم اطلاع ندارم نمیگویم که رفته ام ممالک اروپا و گردش کرده ام آن اندازه از شاگرد ها که رفته اند در خارجه که اولیای اطفال نتوانسته اند زیاد بآنها بدهند و مخارج در حدود وسط بانها داده اند خیلی ترقی کرده اند برخلاف آن کسانی که پدرانشان آنها را نازک نارنجی بار آورده و مصارف فوق العاده برای گردش در خیابانها بانها داده اند آنطور ترقی که برای آنها بوده برای اینها نبوده است . حالا این پولی که ما در اینجا خرج میکنیم در راه معارف مخصوصا معارفی که نفع عمومی دارد مثل ذوب آهن و استخراج معادن راه آهن ساختن و اینها یک کارهای عملی است بنده در این باب فوق العاده علاقه مندم اما علاقه مندم بعلم و عمل و اخلاق حسنه آنها بیشتر هستم تا اینکه تجاوز بدهیم از آن قانونی که گذراندم که در حدود هزار تومان باشد و حالا بیائیم و دو هزار تومان کنیم وقتیکه در این حدود باشد در ماه صد و شصت صد و هفتاد تومان میشود و شاگردی که در ماه صد و شصت تومان صد و هفتاد تومان پول داشته باشد بنده گمان نمیکنم آن چیزی که ما نظر داریم که این محصلین بعد

از این بیایند زمام ایران و کارهای ما را در دست بگیرند بیایند خلفای ما و اخلاف ما واقع شوند در وزارتخانهها و در مجلس چرا ؟ برای اینکه فشار های دوره سابق یک عده را بر گزید و آورد روی کار ما اگر بماند باشد ما بروی این محصلین و متجددین اینجا باب ناز و نعمت باز کنیم گمان نمیکنم که باب نعمت باز کردن برای اینها مملکت را رو بترقی ببرد از این جهت دراصل بنده مخالف نیستم که بگوئید آنها که در انگلستان و امریکا تحصیل میکنند مخارج آنها بیشتر است از آنهاست که در ایران در فرانسه مشغول تحصیل میشوند آنها را ماهی شصت تومان قرار داده اند اینها را ماهی هفتاد تومان قرار بدهند ماهی صد تومان سالی هزار و دویست تومان بدهند تجاوز هم میکند سی تومان تجاوز بکند از هزار و پانصد تومان تجاوز نماند چرا دو هزار تومان ؟ بمجرد اینکه دولت گفت باید از هزار تومان تجاوز کند ما نباید دو برابر کنیم حالا بفرمائید بنده متذکر بشم که بنده خیر نظر بنده جهت تحصیلی آنهاست و بقدر امکان هر قدر شاگرد اسباب تحصیلی بیشتر فراهم باشد و جلوگیری از آن مشتملیات نسایش بشود بیشتر ترقی میکند لهذا بنده عقیده ام این است که دولت که تحدید نگردیده کمیسیون بودجه که باید فوق العاده صرفه جوئی را ملاحظه کنند آمده اند دو هزار تومان پیشنهاد کرده اند این است که بنده هم برای اینکه نظر دولت هم تامین شده باشد و از هزار تومان تجاوز نکند پیشنهاد میکنم پانصد تومان اضافه شود علت چیست ؟ آقای بیسائی اینجا نوشته شده است راجع به راه آهن و معادن و ذوب آهن ما مطابق قانونی که گذراندم باید سالی صد نفر از شاگردان روانه کنیم در خارج امسال آن راه قانون را از اینجا باز میکنند که آن هزار تومان را دو هزار تومان میکنند دوماه خواهد گذشت موقع رفتن شاگرد باروپا که میرسد یک حمله فوق العاده بوزارتخانه ها میاورند و وزراء را حاضر میکنند و آن مخارجی را که ما در

نظر گرفته ایم برای صد نفر که سالی صد هزار تومان باشد امسال از همین یک قلم که در اینجا زیاد کردیم و هزار تومان را دو هزار تومان کردیم این صد هزار تومان دویست هزار تومان میشود . سال بسال همین اندازه بالا می رود میفرمائید داریم بی داریم ما چه جور داریم بچه فشار داریم شما تصور میکنید امسال نسبت بتحمیلات و مالیات های که در این مملکت وضع شده است ما میتوانیم بقدر تخمین کنیم اینجا ما مخارجی را که هی رأی میدهیم بخارجه در مقابل وضع خرج وضع مالیات بکنیم دیگر آیا ما میتوانیم وضع مالیات کنیم ؟ پس بقدر امکان این نظر را اعضاء محتره کمیسیون بودجه تحت نظر بگیرند و یکی از نظریات دیگر هم که در قانون بودجه خواهد آمد در دوره های سابق یک قلم در شقی در بودجه بود راجع بصرفه جوئی یکی این عنوان که از زحمات سابقین در بودجه ما محفوظ بود دارد از بین میرود دیگر در بودجه وزارتخانهها هیچ عنوان صرفه جوئی نیست در صورتیکه عنوان صرفه جوئی یکی از عناوینی بود که در بودجه منظور میشد و بقدر امکان کارکنان وزارت مالیه این را در نظر گرفته بودند و سالی مبالغی در خزانه منافع داشت و این دیگر یکی از عناوینی بود که از طرف کمیسیون بودجه میآید هست نه در لواجیح دولت . بنده عقیده ام این است که این را کاملاً در تحت نظر بگیرند عنوان صرفه جوئی یکی از چیزهای خوبی بود که ما داشتیم این است نظریات بنده نسبت باین موضوع پیشنهادی هم عرض کرده ام

افسر - پوایها را بخود شاگرد ها که نمیدهند سرپرست

دارند .

مخبر - خلاصه فرمایشات آقای راجع باین بود که این

تفاوتی که کمیسیون بودجه راجع بمخارج محصلین راه آهن کرده و حد اکثر را دو هزار تومان معین کرده است زیاد است و فرمودند که با هزار و پانصد تومان ایشان موافقت با اطلاعی که خودتان هم شاید داشته باشید در مخارج

محصلین و شاید سایر اشخاصی که از ایران میروند بیرونی نظر متفاوتی که در نرخ اسعار خارجی و غیره پیدا شده است یک تفاوت خرجهایی حاصل شده است و دولت هم ناگزیر بایستی رعایت کند مطابق توضیحاتی که آقای وزیر طرق و شوارع میدادند مخارج حاصلین ماهخصوصاً در لندن خیلی زیاد شده و ناگزیر دولت باید این تفاوت را تأمین کند. انطوریکه شما فرمودید که حاصلین ما در خرج مثل طلبه های قدیم در مدارس قدیمه زندگی کنند آنهم امروزه عملی نیست (افسر صحیح است) (آقا سید یعقوب - اینطور نگفتم) هوای آنجا با هوای اینجا تفاوت دارد آنجا آب است و باران اینجا آفتاب و ممکن است با عدم توجه ناخوش بشوند اغذیه که آنجا تهیه میکنند باید اغذیه باشد که آنها را مبتلا با مراض نکند و تصدیق میفرمائید دولت همینطوری که در نظر دارد در آتیه از آنها استفاده کند باید موجبات صحت و دوام زندگانشان را تأمین کند که آنها مزاجشان سلامت بماند تا بتوانند به تحصیلاتشان ادامه بدهند بتوانند سلامت انشاءالله برگردند اما اینکه فرمودند چرا دولت حدی معین نکرده و اینجا دو هزار تومان معین شده است علتش این است که تا بحال سابقه نداشت که در مجلس (و خود شما هم که در ادوار مختلفه در مجلس بوده اید) یک خرجی بیاید بمجلس که مبلغ آن معین نباشد بالاخره مجلس اگر یک خرجی را تصویب کرده یا بطور مقطوع یک مبلغی را تصویب کرده است یا بصورت اعتبار که در تحت نظر وزیر مسئول هر قدر ممکن است تخصیص داده شود آقای وزیر طرق و شوارع پیشنهاد کرده بودند قید هزار تومان که برای خرج یک نفر محصل تعیین شده بود در سابق ملغی شود ولی بعد چه حدی برای مخارج در نظر گرفته بودند این را مسکوت عنه گذاشته بودند و لایحه دولت را هم ملاحظه فرمودید البته این مصلحت نبود و میبایستی حدی داشته باشد بعد از مذاکراتی که کردیم ما مخالفتی با نظر شما نداریم نظر این است که

مبلغ معین شود هر قدر حد اکثرش است اظهار کنند ما موافقیم پیشنهادش این بود که بعد از اصرار ما در اینجا حد معین شد و شاید الان هم میل ایشان اینست که بلاحد باشد یعنی همان قید هزار تومان ملغی شود بدون اینکه حدی برای مخارج معین شود ولی اعضاء کمیسیون بودجه از نقطه نظر روال بودجه گذرانی از مجلس عقیدهشان این بود که باید تعیین شود و مبلغش معین شود. فرمودید که کمیسیون بودجه باید دقت کند مسئله صرفه جوئی از بین نرود بنده اطمینان میدهم بجنابعالی نه تنها اعضاء کمیسیون بودجه متوجه این قضیه هستند خود دولت هم در هذه السنه توجه دارد باینکه در بودجه ها حدی که ممکن است صرفه جوئی کند و بهترین دلیل اینست که در بودجه های تفصیلی در سنوات گذشته موادی که راجع باعتبارات برای مخارج بود همیشه عده اش کم بود مثلاً نوشته میشد ماده حقوق یکی ماده خرج هم یکی و مطابق قانون محاسبات همینقدر ممنوع بود که انتقال بدهند یک حقوقی را بیک مخارجی یا یک مخارجی را بیک حقوقی ولی امسال در بودجه ۳۰۹ خود دولت موافقت کرده است که حتی اقلام ریز اعتبارات مختلفه که در بودجه های تفصیلی هست هر کدام در تحت عنوان مخصوصی باشد مثلاً نوشته شده است در بودجه که ماده پنج راجع بمطبوعات وزارت مالیه فرضاً یا ماده هفت راجع بمنزومات وزارت عدلیه و مقصود دولت این بوده است که درخواست تصحیح بودجه را وزارتخانهها نتوانند بفرستند بوزارت مالیه از یک ماده واحده که مشتمل بر اعتبارات مختلفه بوده است نتوانند استفاده کنند و بیشتر صرفه جوئی بشود کمیسیون هم با این نظر دولت کاملاً موافق بوده است و حالا بودجه تفصیلی که چاپ میشود ملاحظه فرمائید دقت فرمائید خودتان مقایسه بکنید با بودجه های سابق می بینید در هذه السنه صرفه جوئی بیشتر خواهد شد فقط در بودجه وزارت عدلیه استثناء یک طریق در نظر گرفته شده که کمتر صرفه جوئی بشود

آنهم برای این است که وزارت عدلیه را مجبور کرده اند که هشتاد هزار تومان از بودجه سابقش از اعتبارش کم آید با اینکه هیچ از تشکیلات قضائی کاسته نشود منتهی یک چهار هزار تومان هم داده شده است برای توسعه تشکیلات قضائی در ولایات در هر حال هم دولت و هم کمیسیون بودجه بانظر جنابعالی از حیث فکر و عمل موافقت میکنند.

جمعی از نمایندگان - کافی است

فیروز آبادی - مخالفم.

رییس - بفرمائید

فیروز آبادی - عرض کنم ما باید هر قانونی که میگذرانیم مراعات ضراف آن قانون را بینیم و به بینیم آن میشود در این ملک اشخاصی بفرستند بیرون و زیادتر از جمعی هزار تومان یا هزار و دوست تومان بجهت اینها مخارج تحصیل قرار بدهند و آن از پول زیاد هم کسی بهتر تحصیل میکند این یک اشتباه بزرگی است که کسی خیال بکند که از پول زیاد کسی بهتر تحصیل میکند یا بهتر کار میکند پول زیاد ما را از کار باز میدارد اگر خواهیم پول زیاد برای آنها بفرستیم و آنها کار نکنند و مشغول گردش و تفریح در شهرها باشند این بسیار خوب است اما اگر نخواهید کار کنند همانطور که آقای آقا سید یعقوب فرمودند و جوابیده داده شد مطابق حرف ایشان نبود که هر چه کمتر پول در مدارس قدیمه بظلاب داده میشد بهتر کار میکردند فرضاً میر داماد بهیچوجه مخارج نداشت و با چراغ بیرون تحصیل میکرد و میر داماد شد اما اشخاصی که پولهای زیاد بجهتشان فرستاده میشد چون اسباب راحتی و خوشگذرانیشان موجود بود هیچ تحصیل نمی کردند اگر هم چیزی میشدند آن اندازه میشدند که جواب دیگران را بدهند و رفع ایراد دیگران را بکنند در واقع تحصیل نمیکردند اینجا همینطور است ما از هزار تومان یک مرتبه تجاوز بدهیم به دو هزار تومان

دیگر صد تومان و دوست تومان هم خیر یک مرتبه تجاوز نکند به دو هزار تومان آنوقت توقع داشته باشند کسی که سالی دو هزار تومان پول بهش میدهند درس بخواند آنجا بنده تصور میکنم ترقی بی مأخذی باشد. این درس خوان نخواهد شد در آنجا. تجربه معلوم شده است بقاعده عامی میفرمائید که وقتیکه وسایلی موجود شد نوکس کلفتش خدمتکارش موجود شد بهتر بدرس میرسد ولی در عمل دیده شد اینطریق نیست وقتی مخارج راحتی او کاملاً رسید او بدرس رسیدگی نمیکند شب و روز فکرش این است که ماهی دوست تومان را بمصرفی برساند که خودش راحت باشد بمصرف شخصی خواهد رساند عرض کرده عمل مطالب را معلوم میکند اگر بقواعد علمی که ما داریم بخواهیم در بیوریم شاید بگه بند دوست تومان که هیچ سیصد تومان هم کم است ولی در عمل مشاهده میشود و تجربه معلوم میکند که این مخارج زیاد است و با این ترتیب از وجود اینها ما هیچ استفاده نخواهیم توانست کرد وقتیکه با آن زندگانیهای لوکس عادت کردند اینجا هم ببینند همان زندگانی را میخواهند تأمین کنند بلکه قدری هم بالاتر. وقتیکه زمان تحصیل سالی دو هزار تومان شد زمان عمل باید سالی پنج هزار تومان بشود. قوه این ملکات هم نیست که این مخارج را بدهد خوب آنوقت به بینیم میشود از وجود اینها استفاده کرد. خیر بنده که این عقیده را ندارم علاوه بر این در عمل مشاهده شده یک شخصی بود که پسرش را خیلی دوست داشت الان هم هست اسم نمیخواهم ببرم این در لندن هر چه پول میخواست برایش میفرستاد دست آخر دید حد یقف ندارد پول داد یک ماه دو ماه بفرستاد پسر خود را کشت این نتیجه پول زیاد میشود بنده عقیده ندارم که زیادتر از این مبلغ باشد خوبست بهمین مبلغ یا بهزار و پانصد تومان اکتفا کنیم نه بدو هزار تومان و باید یک حد یقفی برایش درست کنیم

جمعی از نمایندگان - در کفایت مذاکرات بود ؟
رئیس - (خطاب بوزیر طرق و شوارع) مانعی ندارد بفرمائید

وزیر طرق و شوارع (آقای تقی زاده) - بنده چون در اول وقت حاضر نبودم و نمیدانستم این مطرح است حالا عرض میکنم که رویهمرفته این مطلب تا اندازه جزئی است و راجع به چند نفر معینی است که در غیر ممالک فرانسه و بلژیک یعنی در انگلیس و آلمان هستند . البته آقا میدانید که پیشنهاد اصلی که بنده کرده این بود که آن قید ملغی شود و قصد ما هم این نبود که دو هزار تومان یا یک هزار و هشتصد تومان بدهیم و البته در موارد مختلفه فرق میکند میشود گاهی هم هشتصد تومان تا هزار تومان هم داد و این نکته را هم ند آقا فرمودند یک نکته خیلی صحیحی است و بنده که سالها در فرانکستان تجربه کرده ام میدانم که هر کس در فرانکستان علاوه بر مخارج ضروری چیزی بدهید یا والدینش برای او چیزی بفرستند نود و نه درصد بفرستند و خواندن نخواهند بود بنده خود تجربه کامل دارم و دیده ام مخارج ضروری چیست و آن مخارج جیب هم چیست ؟ خود بنده در آلمان که بودم شاید خود فرنگیها مخارج جیب را ماهی دو قران شاید بیشتر میدادند بعدها که بزرگ شدند ماهی پنج قران میدهند که باختیار خودش باشد ولی در اینجا این مخارج باختیار شاگردان نیست این مخارج خانه که می بینند البته خانهای مختلف و ارزان هست ولی آنکه از همه ارزان تر است نمیشود گرفت اینکه عرض میکنم برای این است که شاید این قسم خانه مطابق اصول سحی نباشد اما متوسط برایشان میگیرند ، این ها پول مدرسه میخواهند و پول مدرسه شان را نمیشود چانه زد سابقاً کافی بود و اینقدر گرانی نبود و حالا هم در بعضی ممالک کافی است و این نکته را هم آقایان باید ملاحظه فرمایند که اگر نخواهیم شاگرد را فقط به ممالک ارزانتر بفرستیم شاید یک ممالک خیلی ارزانی بودند

اما نمیشود شاگرد را برای تحصیلات فی مخصوص از یک ممالک محروه کرد و بجای دیگر فرستاد که در آنجا ارزانتر است و این خوب نیست - در هر حال بنده چنانچه عرض کردم با هیچ صورتش مخالفتی ندارم . اگر سه هزار تومان هم فرضاً باشد بنده که بایشان نمیدهم یعنی هیچ وزیر نمیدهم مگر در حدود ضرورت . اما اخیراً خودم در انگلستان بودم بمحصلین وزارت معارف که آنجا هستند ماهی ۲۵ لیره که سالی سصد لیره میشود میدهند و سالی سصد لیره که حالا هزار و هشتصد تومان میشود داده میشود و خرج میشود و آنها بحد ضرورت با این مبلغ در آنجا خرج میکنند آنجا گرانی است برای اینکه خود مدارس در هر سه ماه بعضی جاها چهل و دو لیره میخواهد . در یکی از مدارس بود که شاگرد فلاحی در آنجا گذارده بودند تقریباً در هر ماهی ۶۰ لیره میخواست که هر سه ماهی صد و هشتاد لیره میشود و این فقط برای یون درسش بود این است که بعضی از ممالک گران تر است و اگر ما مقید بودیم بهمان هزار تومان شاید در بعضی ممالک دیگر که فنون در آنجا بیشتر است یا کامل تر و مناسب تر است نمیتوانستیم بفرستیم علاوه بر این بعضی محصلین هستند که زبان فرانسه نمیدانند و زبان آلمانی یا انگلیسی میدانند اگر محض خاطر ارزانی میخواستیم اینها را بفرانسه بفرستیم یکی دو سال طول میکشید تا اینها فرانسه یاد بگیرند و این اسباب طول کار میشد و در هر حال مطمئن باشید که از حد ضرورتش بیشتر ما نمیدهم و رویهمرفته آنهایی که در آلمان و انگلیس هستند عده زیادی نیستند و اغلب در فرانسه و بلژیک و اینجا ها هستند

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیشنهادی رسیده است قرائت میشود

پیشنهاد آقای سعید یعقوب

بنده پیشنهاد میکنم در ماده واحده این نوع اصلاح شود از حدود یک هزار و پانصد تومان نباید تجاوز کند

رئیس - آقای آقا سعید یعقوب

آقا سعید یعقوب - خوب شد آقای تقی زاده تشریف آوردند چون ایشان هم در مدارس قدیمه و هم در مدارس جدید تحصیل کرده اند و هم در خرجه بوده اند و هم در داخله ایشان کاملاً میدانند و تمام اینها را دیده اند بنده که یک صحبتی کرده نگفتم بانهائی که در مدارس انگلستان هستند باید مثل مدرسه عبدالله خان یون بدهیم بنده همچو نگفتم این را بطور مشد آورده و گفتم در مدارس قدیمه که بودیم آن کسی که در مضیقه بود بیشتر تحصیل میکرد و آن کسی که وسایل زندگی برایش موجود بود کمتر تحصیل میکرد بنده نظره این بود حالا شما بی مرحمتی فرمودید . آقای تقی زاده خودشان که یکی از رجال کامل و عالم ما هستند و تمام مراحل ترقی و مراتب را سیر کرده اند مدتی هم در آلمان بوده اند بعد هم مجلس در نظر داشت که محصلین تحت نظر ایشان باشند در فرانسه و انگلستان و همینطور وقتی هم که در انگلستان بودند و کاملاً میدانم که اگر آقای تقی زاده از محصلین ما سر پرستی بکنند محصلین ما دارای فضائل اخلاقی خواهند شد و هم دارای کالات عالییه خواهند شد ایشان درست میدانند که آنچه اندازه باید مخارج مصرف دادند اسباب عرض کرده ما نظر بمخارج نداریم ، پول میدهم برای اینکه حقیقتاً یک منافع عالییه در نظر داریم که بعد از این اینها برگردند و زمامداران ممالک واقع شوند نقطه نظر اصلی این است که اینک نظر به صد تومان یا دو بیست تومان است این را می خواستیم بگویم برای اینکه آقای تقی زاده فرمایند که هیچوقت بیش از حد لزوم بانها داده نمیشود بنده عرض میکنم پس فردا بقدری بر شما فشار میاورند که نسبت به صد شاگرد هم تجاوز میکند . اگر نظر همین بود که فرمودید در انگلستان که ماهی صد و بیست تومان و در فرانسه و بلژیک شصت تومان هفتاد تومان خرج دارند و این حد متوسط است و خوبست در این صورت نه فوق المعاده بانها وسعت داده ایم

و نه آنها را فوق المعاده در مضیقه قرار داده ایم . این است که بنده همان خور که کمیسیون محتره بودجه نظرشان بود که حد خرج را معین کنند بنده معین کرده و کفایت هزار و پانصد تومان باشد که از هزار و پانصد تومان تجاوز نکنند . وقتی که ما نوشتیم از هزار و پانصد تومان تجاوز نکند دولت از هزار تومان تا هزار و پانصد تومان یک حدی برایش قرار میدهد و در مضیقه هم نخواهد افتاد و حدی هم برایش معین است .

مخبر - بین توضیحات و بیاناتی که فرمودید هیچ تفاوتی در قسمت دیگر محصلین نخواهد کرد . قانون مخصوصی که از مجلس گذشته سالی صد هزار تومان بطور اعتبار است و مربوط با افراد نیست . اینکه دو مرتبه تکرار فرمودید خواسته تذکر بدهم محصلینی که وزارت معارف میفرستد یک مبلغ اعتباری یک بودجه و ترتیبات مخصوصی دارد و مثل سایر اعتبارات دولت است . در این جا چون قید شده است در آن جائی که حالا می خوانیم یک قسمت آن را لغو میکنم آنکه محدود شده است به هزار تومان آن قید را ما برداریم آنوقت گاهی زیاد میشود گاهی کم . برای این بود که این قید نباشد ولی چون یک قانونی نیامده که اعتبار خاصی به مبلغ معینی بطور درست برای محصلین راه آهن تصویب شود لذا حدی معین کردیم . اما این پیشنهادی که فرمودید چنانچه آقای وزیر طرق و شوارع توضیح دادند این ها مخارجشان مخصوصاً در لندن بیشتر میشود . شما اگر موافقت بفرمائید و پیشنهاد کنید که حد اکثر هزار و هشتصد تومان باشد قبول میکنم .

آقا سعید یعقوب - بنده قبول میکنم همان طور که آقای مخبر فرمودند اصلاح شود که از هزار و هشتصد تومان تجاوز نکند

رئیس - پیشنهاد آقای افسر قرائت میشود

پیشنهاد میکنم سالیانه هزار و نهصد تومان باشد

رئیس - آقای افسر

ندارند. وسائل حفظ الصحه ندارند. این ها باید برگردند و سی سال چهار سال کار کنند و باید غذای خوب بخورند و مطابق اصول حفظ الصحه جاهای خوب داشته باشند تا درس بخوانند و اگر از این کمتر باشد نمیتوانند درس بخوانند و این پول را در اختیار آنها نگذاشته اند که آنها بروند در خیابان راه بروند و درس نخوانند بنده عقیده ام این بود همین دو هزار تومان خوب بود ام، حالا که پیشنهاد کرده اند بنده هزار و نهصد تومان پیشنهاد کرده ام قدری هم مساعدت کرده باشم به نظر آقای آقا سید یعقوب که احتیاط در بودجه یک قدری بیشتر منظور نشده باشد.

مخبر - بنده تصور میکنم اگر حضرت والا موافقت بکنند با آن هزار و هشتصد تومان که آقای وزیر هم موافقت درود بهتر است.

افسر - بنده موافقت میکنم.

رئیس - آقای فیروز آبادی شما هم موافقت کنید؟

فیروز آبادی - خیر بنده زیاد میدانم.

رئیس - پیشنهاد آقای فیروز آبادی قرائت میشود:

بنده پیشنهاد میکنم در آخر ماده واحد بجای دو هزار تومان نوشته شود تا یک هزار و دویست تومان.

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بله اینجا ما یک قواعد علمی داریم

و یک قواعد عملی ولی غالباً عملیات به علم مخالف میشود بواسطه اینکه تشخیص بد میشود بنده خودم در این موضوع میدانم یک شخصی است محمود آقا پسر حاج عبدالحمود برادر حاج مهدی سلامت که راضی نشد که بخرج دولت برود تحصیل کند و خواست که بخرج خودش برود تحصیل کند و برادرش ماهی هم پنججاه تومان برایش میفرستاد ببرلن که تحصیل کند و اگر تصور میکنید که غیر از این است و خلاف عرض میکنم

ممکن است تحقیق کنید تا بدانید دروغ عرض میکنم ماهی پنججاه تومان برایش میفرستاد خیلی هم خوب تحصیل میکرد ماه بمه هم صورت تحصیلاتش را میفرستاد و بنده میدانم که در کجای دنیا بیول زیاد دادن بهتر میشود تحصیل کرد آقای شهزاده محمد هاشم میرزا فرمودند که به هیچ چیز نمیشود درس خواند بنده هم میگویم که با هیچ چیز نمیشود درس خواند ام به سالی دو هزار تومان هم نمیشود و این مبلغ زندگی عیاشی و لوکسی میشود کرد که مناسب حال این مملکت و این ملت که این پول از آنها گرفته میشود نیست و سزاوار نیست و بنده عقیده ندارم و بنده عقیده ام این است که ماهی صد تومان کفایت میکند و آقای وزیر طرق خودشان هم به دو هزار تومان موافق نیستند و بنده که یک اندازه به خود خود داری میکنم نظر بحسن عقیده است که بایشان داده و الان بنده عقیده ام اینست که زیاد تر نباید به فشاری برود و پول زیاد نداد و اخلاق آنها را فاسد نکرد و اشخاص فاسد الاخلاق او کسی وارد این مملکت نبرد.

مخبر - قضیه اینقدر اهمیت نداشت که بر بخورد به پیشنهاد های مختلف بالاخره محصلینی هستند که مطابق تشخیص وزارتخانه مسئول باید بخرج تحصیلشان تامین شود و در نتیجه تغییر اسعار خارجی و چیزهای دیگر آن مبلغی که سابق منظور شده بود برایشان کفایت نیست و بالاخره با اطمینانی که بعقیده آقای وزیر طرق داریم و با این توضیحی هم که دادند که کمتر از هزار و هشتصد تومان نمیشود بنده خواهش میکنم شما موافقت فرمائید و این پیشنهاد را مسترد فرمائید حالا فرضاً اگر یکی از بستگان حاجی مهدی سلامت یا یک کس دیگری کمتر از این خرج میکند آن یک چیز دیگری است زیرا او همانطوری که فرمودید در برلن است و ایشان بیشتر نظرشان به لندن است و ممکن است یک تفاوت خرجهایی بین این دو نقطه موجود باشد ایشان تحقیقات کرده اند و بالاخره زندگی یک فرد تصدق میکنید ملاک

برای زندگی تمام افراد نیست شما یک سبک زندگی را برای خودتان اتخاذ کرده اید ببینید ما صد و سی نفر هیچیک با زندگی شما موافق نیستیم ما همه جور دیگر زندگی میکنیم و مجبور هم نیستیم که مثل زندگی شما زندگی کنیم عقیده زندگی شما نداریم (آقا سید یعقوب - مخالف هم نیستیم) عقیده شما این است که زندگی ما همه باطل است و عقیده شما این است که ما خصاً میکنیم و دلیل هم همین فرمایش اولیه خودتان است که فرمودید عمل با علم خیلی فرق دارد آدم می نشیند در توی کتابها یک چیزهایی میخواند و از مغزش یک چیزهایی خارج میشود و همینطور یک چیزهایی از سر زبانش و سر قماش جاری میشود غیر از آن چیزها است آقای وزیر طرق و شروع کرد در عمل و در کار هستند عقیده شان این است که کمتر از هزار و هشتصد تومان نمیشود.

رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای فیروز آبادی را قبل توجه میدانند قیام فرمایند (معدودی قیام نمودند)

رئیس - قبل توجه نشد - پیشنهادی از آقای ضیاء رسیده است قرائت میشود: مقدمه منبع ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میشود تبصره ذیل به ماده واحد پیشنهادی کمیسیون اضافه گردد تبصره - از این تاریخ بعد محصلین بی بضاعت حق تقدم خواهند داشت

ضیاء - بنده خواستم قانون راجع باین موضوع را مورد مطالعه آقایان نمایندگان محترمه قرار بدهم ممکن نشد. از آقای وزیر محترمه طرق و شوارع تحقیق کردم که شرط عدم بضاعت در اصل این قانون راجع باعزام محصلین قید شده یا نه و نظره اساساً این بود که مخارج محصلین بی بضاعت آنهاست که از طرف طرق و شوارع فرستاده شده اند البته در آنها هم رعایت عدم بضاعت شده است ولی بمناسبت اینکه تردید شد که ممکن است

بدین آنها اشخاصی باشند که رعایت عدم بضاعت در باره آنها نشده باشد تا اینکه نسبت باین قسمت صحبت شد که از این به بعد اشخاصی را که از این محل میفرستند رعایت عدم بضاعت در باره شان منظور شود در وزارت طرق و شوارع هم میدانیم که راههای دیگر راجع باعزام محصل بخارجه هست از طرف وزارت معارف در سال چندین نفر بخارجه اعزام میشوند در آنجا هم رعایت عدم بضاعت شرط نشده اگر چنانچه این محل را که مربوط بمنفعت عمومی است و بعلاوه یک قانونی است که مناسب به احتیاجات عامه مملکت است رعایت عدم بضاعت در این قانون نسبت باین محصلین بشود. بعقیده بنده اولی است (دکتر طاهری - در اصل قانون رعایت شده) مخبر - بنده خودم عقیده با طرز فکر شما موافقم ولی چون اینجا باید از نظریه کمیسیون بودجه و دولت دفاع کنم نظر آقایان این است که ما باید تحصیلات را همراه هوش و استعداد دایم طلب ببریم نه روی فقر و چیز نداشتن و بالاخره ممکن است در طبقه متمولین یک اشخاصی باشند که فوق العاده باهوش باشند و برعکس هم ممکن است پس نمیشود مقید کرد مسئله تحصیل را به کمک کردن باشخاص بی بضاعت در هر صورت بنده خیال میکنم حضرتعالی پیشنهاد خودتان را مسکوت عنده بگذارید برای این که این قسمتی که الان تصویب میشود مربوط است بمحصلینی که سرکارشان هستند و مشغول تحصیل هستند و در آتید هم باید این را بطور کلی در نظر گرفت در آنجا هم تصور نمیکنم

همچو قیدی شده که بی بضاعتها مقدم بشوند (دکتر طاهری - چرا قید شده است) بعلاوه تصدیق بفرمائید که تشخیص این مطلب هم کار مشکلی است. تشخیص اینکه فلان محصل بی بضاعت یا بضاعت است کار مشکلی است در هر صورت تا مین نظریده جنابعالی راجع باین موضوع جایش اینجا نیست.

رئیس - آقای ضیاء

ضیاء - بنده با حسن نیت آقای وزیر محترم طرق و شوارع که البته این قسمت ها را رعایت میکنند و مراقبت دارند مسترد میکنم

دکتر طاهری - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

دکتر طاهری - نظریه آقای ضیاء در اصل ماده تأمین شده است در قانونیکه برای اعزام محصلین به اروپا است در اصل ماده هم هست این ماده اش هست که میگوید با اجرای مسابقه و تساوی سایر شرایط محصلین بی بضاعت حق تقدم خواهند داشت پس دیگر این پیشنهاد مورد ندارد. رئیس - آقایان موافقین با ماده واحد و رقه سفید خواهد داد.

آقا سید یعقوب - با آن اصلاح ۱۸۰۰ تومان

رئیس - بله با آن اصلاح

(اخذ و استخراج اراء بعمل آمد ۸۲ رقه سفید یک ورقه کبود تعداد شد)

رئیس - عده حضار ۱۰۳ با اکثریت ۸۳ رأی تصویب شد

- اسامی رأی دهندگان - آقایان: دکتر مهدیخان ملک زاده - عدل - مسعودی - عامری - میرزا حسینخان موقر - سهرابخان ساکبان - مجد ضیائی - ملک مدنی - طباطبائی وکیل - ورشی - دبستانی - روحی - ظفری - خواجوی - ابراهیمی - غلامحسین میرزا مسعود - شهداد - مؤید احمدی - ذوالقدر - بزرگ نیا - اسعد - نجومی - دیوان بیکی - بیات ماکو - اسکندر مقدم - طالشخان - عباس میرزا فرمانفرمایان - احتشام زاده - یور محسن - بنکدار - بیات - مفتی - حسنعلی میرزا دولتشاهی - قاضی نوری - اعتبار - فراگوزلو - مرتضی خان وثوق - کبای نوری - حاج سید محمود - سید کاظم یزدی - فهیمی - وهاب زاده - ایزدی - آقا حسین آقایان - بالیزی - زوار - عراقی کبکسرو شاهرخ - نوبخت - طاهری - اقبال - فرهمند - حاج غلامحسین ملک - هزار جریبی - دهستانی - شریعت زاده - امیر تیمور کلالی - مصباح فاطمی - جلالی - دربانی - یاسائی - شریفی - کفائی - افسر - اسفندیاری - رفیع - اسکندری - انجمنی - امیر حسینخان ایلخان - محمد علی میرزا دولتشاهی - جمشیدی - سید ابراهیم ضیاء - حبیبی - دکتر سنک - اسدی - میرزا بانس - دکتر لقمان - دکتر عظیمیا - امیر دولتشاهی طباطبائی دیبا - ملک آرائی مخالف - فیروز آبادی

[۸ - مذاکره در لایحه متمم بودجه]

رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع بقانون بودجه مطرح است (یعنی دو خبر)

خبر کمیسیون :

لایحه نمره ۲۸۴۱ متمم بودجه ۱۳۰۹ مملکتی در کمیسیون بودجه بحضور بعضی از آقایین وزراء در جلسات عده مطرح و مورد شور واقع گردیده راجع به تبصره پدشنهادی وزارتخانهها که هر یک در ذیل بودجه تفصیلی خود قید کرده بودند بعد از مذاکره بادوات چون بنظر رسید که تصویب آنها خرج از حدود صلاحیت کمیسیون بوده است لذا هر کدام مقتضی بود بالزوره داشت بعد از اصلاحات لازم بصورت ماده در آورده ضمیمه سایر مواد لایحه گردید و بقیه تبصره از ذیل بودجه های تفصیلی حذف گردید و همچنین خبر کمیسیون بودجه را در این موضوع که مشتمل بر ۱۶ ماده است ذیلاً برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

ماده اول - خرج از حدود اعتبارات مصوبه ضمن ماده واحده بودجه ۱۳۰۹ که شامل کلیه مخارج مملکتی است و سایر اعتبارات مصوبه هیچ گونه پرداخت وجهی بعمل نخواهد آمد و تجاوز از حدود آن بهر عنوانی موجب مسؤولیت وزارتخانه مربوطه خواهد بود.

ماده دوم - کلیه ادارات و مأمورین مکلف هستند که آنچه از وجود و اموال دولتی دریافت مینمایند تحویل خزانه داری کل کنند و بهیچ عنوان مجاز نخواهند بود مستقیماً و بدون اجازه خزانه داری کل برداشتی نمایند.

تبصره - قسمت (ج) از فقره ۱۶ ماده واحده قانون مصوب ۳۰ آبان ماه ۱۳۰۸ بقوت خود باقی است.

ماده سوم - نظر باینکه اعتبارات بودجه بر طبق ماده واحده و صورتهای تفصیلی از یک دیگر تفکیک شده کلیه وزارت خانهها و ادارات دولتی مکلف خواهند بود اولاً مالیاتها و عوارض مربوطه بخود را پرداخت نمایند

ثانیاً چنانچه یک وزارتخانه از حیث تهیه اشیاء ملزومات یا انجام خدمات مخصوصه از وزارتخانه دیگر مبلغی طلبکار شد وزارتخانه مدیون مکلف است دین خود را پذیرفته و آنرا از محل اعتبارات بودجه مصوب خود بپردازد ماده چهارم - انتقال از اعتبار حقوق بصارف و بالعکس ممنوع است ولی وزارتخانهها در نقل و انتقال (تبدیل محل مأموریت) اعضاء با اعتبار حقوق خود آنها مجاز خواهند بود

ماده پنجم - هیچیک از وزارتخانهها نمیتوانند بعد از هر یک از مراتب قانونی در بودجه خود بیفزایند و هر گاه محلی در نتیجه حذف رتبه عالی تری ایجاد بشود فقط از محل مزبور میتوانند بکنفر از رتبه مدون علاوه نمایند و همچنین هیچیک از وزارتخانهها نمی توانند از اعتبار صدی دو و غیر مترقبه منظور در بودجه مشغلی ایجاد نمایند - اداره تشکیلات نظمی از مدلول قاعده مستثنی است و میتوانند از محل حقوق رتبه عالی تر چند رتبه کوچکتر ایجاد نمایند

ماده ششم - مأمورین و مستخدمین رسمی دولت که از صندوقهای خارج از خزانه دولت حقوق دریافت میکنند مثل مستخدمین بانک ملی و غیره مکلف بتأدیه کشور تقاعد میشوند و خدمات آنها بر طبق قانون استخدام کشوری جزو خدمت رسمی محسوب خواهد شد

ماده هفتم - چنانچه مقتضیات ایجاد نمود یکی از مشاغل کشوری اتفاقاً بصاحب منصبان لشکری رجوع شود صاحب منصبان مزبور در مدت تصدی خود حق دارند تفاوت حقوق خود را تا میزان حقوق شغل کشوری که در بودجه آن وزارت خانه منظور شده است دریافت نمایند ماده هشتم - پرداخت وجوه (غیر از وظیفه و انتظار خدمت) فقط در ازاء خدمت و یا اشیاء و ملزوماتیکه خریداری میشود بعمل خواهد آمد و بعنوان انعام یا هدیه یا مخارج سری جز آنچه از اعتبارات دولت اجازه داده شده پرداخت نخواهد شد ماده نهم - حداقل مقرری رتبه اول مستخدمین

کشوری ۳۲ تومان و حد اقل رتبه اول قضائی ۵۰ تومان میباشد

ماده دهم - وزارت خاها مکلفند نسبت بکلیه لواج مالی و بودجه و اعتباری که تعهد میشود از نظر ملی قبلا موافقت وزارت مالیه را جلب نمایند

عراقی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید

عراقی - این خبر که طبع و توزیع شده و کار هم که داریم و بیش از یکرب که بظنر باقی نمونده بنا بر این خواندن مواد لزومی ندارد (صحیح است)

رئیس - مذاکره در هیات است آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده عقیده ام این بود که ماده بنامه

خوانده میشد بهتر بود (عراقی - قاطع شده) بنده بالاخره

این موادی که در پنجاست و خوانده شد غالباً مواد خوبی است بنده با اینهایی که خوانده شد بد که با همه اش

موافقم چیزی که هست اینکه کسی حق ندارد مطابقاً مالیه پرداخت کند برای هیچ خرجی از هیچ مکانی

این خیلی خوبست اما بعضی اوقات اتفاق میافتد که در یک جا های خیلی دور مثلاً در آخر دزداب در آنجا فوراً

بدولت دسترسی ندارد آنوقت یک خرج جزئی فوری هم لازم میشود بالاخره خوب بود یک استثنائی در اینجا

قابل میشدید که در جاهای خیلی بعید دور از مرکز اگر یک مخارجی اتفاق افتد که فوری باشد این را اجازه

میدادند عیب نداشت نه اینکه مطلقاً آزاد باشند مثل سابق که یک افراط کاریها و هرج و مرج و دزدبها و نه

اینکه مطلقاً ممنوع باشند که فرضاً اگر یک وقتی در سرحد ده تا فشنک لازم میشود بجهت یک امری چون اجازتاش

نیامده مالیه نمیتواند پول باندازه ده تا فشنک بپردازد این را بنده عقیده ندارم اما راجع بحقوق خوب حقوق

رتبه یک زیاد نیست اما حقوق قضاوتی یک مرتبه از سی و دو تومان به پنجاه تومان این را هم بنده عقیده ندارم

(آقا سید یعقوب از مجلس گذشته) بله بهر حال بنده عقیده ام این است که زیاد است و امیدوارم خود دولت ملتفت شود و پنجاه تومان را بجهل تومان برساند در موادی که خوانده شد همین دو قسمت در نظر بود که عرض کرده

مخبر - خوشبختانه آقای اغلب مواد این لایحه موافقت

فرمودند که مامورین مجاز باشند که در نقاط دور دست مخارج فوری که بیش آمد میکند بکنند این مسئله در

ماده دوم پیش بینی شده است در تبصره که در ماده دوم است مراجع بفرمائید نوشته شده است قانونی که

برای دیوان جزا نوشته شد که مامورین میتوانند تا صد تومان در موارد فوری و ضروری مخارجی بکنند

تا بعد تصویبش از هیئت وزراء ابلاغ شود بحال خود باقی است و این معافیت تصد تومان است یعنی از نقطه

نظر اینکه اختلاس شمرده میشود ولی البته باید جریان ادارش و اینها مرتب باشد نه اینکه بردارد و بمصارف

شخصی برساند اگر مصالحت دید برای یک مخارج فوری قبل از اینکه جوازش از خزانه برسد و این مشمول آن

قسمت که مختص است نیست و راجع به اصل البته خودتان میدانید که در این موضوع در چند دوره مذاکرات زیاد

شده و قوانین مختلفی گذشته است بالاخره یک وضعیتی ثبت شده که بعقیده بنده همینقدر بماند و زیدتر نشود

ما همه باید خوشوقت باشیم جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی میگیریم برای ورود در شور مواد آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده اول قرائت میشود ماده اول - خارج از حدود اعتبارات مصوبه ضمن

ماده واحده بودجه ۱۳۰۹ که شامل کلیه مخارج ملکیتی است و سایر اعتبارات مصوبه هیچگونه پرداخت

وجهی بعمل نخواهد آمد و تجاوز از حدود آن بهر عنوان

موجب مسئولیت وزارت خانه مربوطه خواهد بود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - آقای مخبر توجه بفرمایند بنده

پیشنهادی برای اصلاح کرده ام اینجا نوشته است تجاوز آن بهر عنوان موجب مسئولیت وزارتخانه خواهد بود

این مطلب کفایت نمیکند و باید نماینده مالیه و کنترل مالیه جلوگیری کنند مجرد نوشتن مسئولیت کفایت

نمیکند ما مطابق قانون خزانه داری و قوانینی که گذرانیدیم در هر وزارتخانه یک نفر نماینده وزارت مالیه در آنجا

هست این نماینده مالیه باید جلوگیری کند از خرج زائد نه اینکه خرج بشود بعد مسئولیت پیدا کند آنوقت

این مسئولیت نیست و شوخی است باسانی - عرض میشود البته در لایحه دولت این

عبارت اخیر ماده اول نبود و بر حسب پیشنهادی که از طرف اعضاء کمیسیون بودجه شد این عبارت اضافه

شد برای اینکه گفتند عین این ماده در قانون محاسبات عمومی است و لزوم ندارد فقط برای اینکه اشتباهی نشود

این قید را علاوه کردیم گرچه در یکی از مواد قانون محاسبات عمومی راجع بشخص وزیر مالیه این ماده

نامین شده است ولی تعمیم ندارد که شامل تمام وزارتخانه ها شده است لذا این قید شده است که شامل

تمام وزارتخانه ها بشود آن وزارتخانه هایی که ابوابجمعی دارند مثل وزارت پست و تلگراف که عایدی دارد مثل

عدلیه و ثبت اسناد پس تصدیق بفرمائید که غیر از اینکه بنویسیم موجب مسئولیت است سانسکیونی نمیشود برایش

قرار داد زیرا غیر از این نمیشود کرد نتیجه مسئولیت وزراء نسبت بمجلس این است که رای اعتمادش را تبدیل

کند بعدم اعتماد مسئولیتش همان است اینکه فرمودند نمایندگانی که از وزارت مالیه در وزارتخانه ها

هستند البته این کار را خواهند کرد ولی ممکن است که در محل ها یک عوائدی باشد در دست خود مامورین که

آن مامورین در مقابل مسئولیتی که در برابر وزیر خود

دارند باید بموجب این ماده بدانند که حق ندارند تصرفی در آنها بکنند و برخلاف مقررات رفتار نکنند ولی اینکه

شما بیدائید در برابر یک وزیر و وزیر که مستقیماً مسئول مجلس است این قید را قرار بدهید که مسئول رئیس

محاسبات هم باشد این یک چیز خوبی نیست از نقطه نظر قانون گذاری درست است که رئیس محاسبات مالیه

که در وزارت طرق است فرضاً ناظر است ولی نباید قانون را طوری نوشت که بالاخره اگر رئیس محاسبات

مالیه در وزارت طرق اجازه داد وزارت طرق یک چیزی را امضا کند والا نه در عمل هم اگر اینطور

باشد در قانون نباید باشد رئیس - آقای ملک

ملک مدنی - موافقم

رئیس - آقای بیات

بیات - موافقم

رئیس - مخالفی ندارد

(گفتند خیر)

پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب

پیشنهاد میکنم در ماده اول عوض کلمه و تجاوز نوشته شود نماینده وزارت مالیه مکلف است از چنین خرجی

منع کند

آقا سید یعقوب - بند آن چیزی که مخبر فرمودند توجه کرده بنده عرض کردم آن رئیس محاسبات مالیه

که در واقع کنترل مخارج وزارتخانه است این تکلیف اوست شما یا محاسب از مالیه برای وزارتخانه ها روانه

نکنید یا اگر روانه کردید معنیش چیز است این است که بودجه که از مجلس میگردد و میرود در وزارتخانه ها

آن محاسب مالیه جلوگیری کند یعنی در حدود بودجه میگوید آقای وزیر شما نمیتوانید و بنده هم نمیتوانم در حدود

بودجه این را امضا کنم بنده میخواستم که تکلیف نماینده مالیه معین شده باشد تکلیف نماینده مالیه این باشد که

امضا نکند امضا که نکرد وقتی رفت بخزانه داری خزانه داری پول نمیدهد وقتی که داده نشد خرج نمیشود غیر از این باشد عرض کردم آقای یاسائی شوخی که نمیکند این مسؤلیت شوخی است اگر ما بیائیم در اینجا مامورین مالیه را مکلف کنیم مسؤلشان کنیم که جلوگیری کنند چه عیب دارد بنده عقیده ام این است که اگر این مسئله را در اینجا قید کنیم بهتر است حالا میفرمائید تا مین است نظر بنده چه عرض کنم بالاخره نظر بنده این بود که پیشنهاد کردم

مخبر - همانطور که عرض کردم میشود وزیر مسؤل مجلس را گفت مسؤل رئیس محاسبات هستی شما يك وزارتخانه مثل وزارت پست و تلگراف یا وزارت عدلیه دارید که مسؤل مجلس هستند وزیر مالیه هم هست درخواستهایی که از هر وزارتخانه میرود بوزارت مالیه تا وزیر مسؤل امضا نکند خزانه داری نمیپردازد پس شما شاید نظرتان این باشد که وزیر مالیه باید موافقت نکند و الا رئیس محاسبات که نمیتواند جلوگیری کند

بنده که نمیتوانم با پیشنهاد آقا موافقت کنم و نظریه بن هم اساساً تامین است وزیر مالیه بالاخره مسؤل است معلوم نیست که مسؤلیت رئیس محاسبات يك معانی دیگری داشته باشد که خود وزیر مالیه این معنی را نداشته باشد آقا سید یعقوب - بنده استرداد میکنم

رئیس - رای میگیریم بماده اول آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد

[۹ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - از طرف جماعتی از آقایان پیشنهاد ختم جلسه شده است و بعلاوه متذکر شدند که برای اقامه عزاداری مهمال ممکن یک قدری وقت را تاخیر بیندازیم بنابراین جلسه آینده یکشنبه ۲۵ خرداد (مساوی با ۱۷

محرم) دستور هم بقیه لایحه منتهم بودجه

[مجلس مقارن ظهر ختم شد]

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اجازه پرداخت اضافه مخارج محصلین راه آهن و معادن

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است در مالکی که مخارج محصلین اعزامی بااروپا برای تحصیل معلومات علمی و عملی راجعه به راه آهن و معادن و ذوب آهن از یکهزار تومان مصرحه در قسمت آخر قانون مصوبه بیستم خرداد ۱۳۰۷ تجاوز نماید حداکثر تا مبلغ هزار و هشتصد تومان برای اعتبار مخارج محصلین مزبور پرداخت نماید این قانون که مشتمل بر یکماده است در جلسه سیزدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و نه شمسی بتصویب

مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر